

Ярослав КУБРАК,

здобувач Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

Науковий керівник:

доцент кафедри публічного та приватного права Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, кандидат юридичних наук, доцент **Бортняк Валерій**

ЕТИМОЛОГІЯ ТА ДЕФІНІЦІЯ ПОНЯТТЯ КОРУПЦІЇ

Корупція це явище, яке зародилося багато віків назад, і як бур'ян проросло в житті людства. На сьогодні, світ намагається його повністю викоринити та створює різні механізми для боротьби з корупцією, проте не всі вони дієві. Проте під час визначення самого поняття та суті «Корупції» виникають, як доктринальні, так і легальні (правові) складності.

Якщо ж виходити зі лінгвістичної аспекти появи поняття «корупції», то слово походить від латинського слова *corrumpere* – псувати.

Однак, корупція сама по собі не є злочином, якщо виходити з національних та міжнародних правових актів, так для прикладу у Конвенції Організації Об'єднаних Націй (ООН) проти корупції (прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 31 жовтня 2003 р.), Кримінальному Кодексі України, та Закону України «Про запобігання корупції».

Хоча, в Законі України «Про запобігання корупції» і міститься поняття корупції – використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей таке визначення не дає вичерпної відповіді на питання де саме, та за яких умов має місце ця сама «корупція» [1].

Трепак В.М. приходить до висновку, що корупцію можна визначити як соціальне, системне явище, що полягає в неправомірному використанні особами, які мають владні чи управлінські повноваження, власного становища, статусу, авторитету в особистих або корпоративних інтересах, що призводить до розкладання, деградації влади та соціального управління [2].

В свою чергу, Ревак І.О. констатує, що через свою багатогранність корупція є одним із тих явищ, за час історичного існування якого застосовувалися різні наукові підходи до його правового та наукового

визначення, розуміння його сутності. Це пояснюється особливостями правової культури різних країн світу, розвитку законодавства, а також різним сприйняттям того самого діяння суспільствами певних країн, залежно від ментальності, традиції, рівня демократизації та розвитку громадянського суспільства. Але протягом усього свого існування це явище має характерні особливості – воно шкідливе в правовому, соціальному та інших аспектах [3].

Басанцов І.В. та Зубарева О.О. дають нам дещо інший погляд – корупція є двостороннім процесом, до якого залучені представники як державного, так і приватного сектору, які вчиняють неправомірні, протиправні і неетичні дії та підривають економіку країни, завдають шкоди її соціальним і політичним інститутам [4].

Таким чином, ми бачимо, що різні автори в цілому приходять до висновку, що «корупція» є явищем (процесом), що порушує загальноприйняті норми поведінки в певних правовідносинах, за обов'язкової умови наявності, як мінімум, у одного суб'єкта цих правовідносин, владних або управлінських повноважень наданих державою.

В свою чергу, якщо поглянути на поняття «корупції» за допомогою емпіричного методу дослідження, то слід звернути увагу на те, як на практиці сприймається поняття «корупції» в кримінальній юстиції.

Згідно статті 1 Закону України «Про національне антикорупційне бюро України» – Національне антикорупційне бюро України (далі – Національне бюро) є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних та інших кримінальних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових [5].

Статтею 216 Кримінального процесуального кодексу України, більш чітко визначено злочини, яким має протидіяти Національне антикорупційне бюро України, а саме Детективи Національного антикорупційного бюро України здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтями 191, 206², 209, 210, 211, 354 (стосовно працівників юридичних осіб публічного права), 364, 366², 366³, 368, 368⁵, 369, 369², 410 Кримінального кодексу України, якщо наявна хоча б одна з таких умов – або кримінальне правопорушення вчинено певними категоріями осіб наділених владними чи управлінськими повноваженнями або розмір предмета кримінального правопорушення в певну кількість разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на час вчинення кримінального правопорушення щодо злочинів передбачених ст. 354, 368, 369, 369², 191, 206², 209, 210, 211, 364, 410 Кримінального кодексу України [6].

Всі вище перераховані кримінальні правопорушення стосуються осіб, які так чи інакше мають відношення до держави (владні чи управлінські повноваження, управління державним майном, тощо).

Для прикладу можна розглянути ст. 368 Кримінального кодексу України, де злочином визначено – прийняття пропозиції, обіцянки або

одержання службовою особою неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища.

Якщо ж припустити, що особа яка приймає «вигоду» для вчинення або не вчинення ти чи інших дій, без використання влади чи службового становища, маємо цілком логічну та законну структуру правовідносин в секторі приватних правовідносин.

Тобто, корупція, як явище з'являється лише там, де наявні владні чи управлінські функції у конкретного суб'єкта або в тих випадках, де має місце державне майно, яке ввірене відповідному суб'єкту.

Отже, на нашу думку, корупція є не просто явищем, а має ознаки об'єктивної сторони злочину певних діянь, як таке, що порушує суспільні відносини в публічних правовідносинах, а отже у разі відсутності об'єктивної сторони злочину, в певних випадках, буде відсутній і склад кримінального правопорушення, як корупційного.

Проте, якщо поглянути на етимологію поняття «корупції» (з лат. *псувати*) через призму релігії, то наприклад в Біблії згадується наступні твердження – «А хабара не візьмеш, бо хабар осліплює зрячих і викривляє слова справедливих» (Вихід 23:8) «Не викривиш закону, не будеш дивитися на особу, і не візьмеш підкупу, бо підкуп осліплює очі мудрих і викривлює слова справедливих» (Повторення Закону 16:19).

Таким чином, можна припустити, що корупція це не явище, а стан певної особи наділеної владними чи управлінськими повноваженнями, в якому ця особа свідомо ігнорує діючі норми права та моралі для задоволення власних потреб.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page>.
2. Трепак В.М. Особливості дефініції поняття «корупція». Науковий вісник національної академії внутрішніх справ. 2015. № 4 (97). С. 184-191 URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/557/1/15.pdf>.
3. Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження: монографія/ І.О. Ревак та ін; Львів: ЛДУВС. 2011. 220 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/674/1/Корупція%20монографія.pdf>
4. І. В. Басанцов, О. О. Зубарева Корупція в Україні: сучасні реалії та ефективні засоби протидії: монографія Суми: Сумський державний університет. 2016. 110 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/324237715.pdf>
5. Про національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.